

RICHARD PUPALA

ženy aj muži, zvieratá

13 POVIEDOK

Ljndeni

Ženy aj muži, zvieratá

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na

www.lindenisk.sk

www.albatrosmedia.sk

Linden

Richard Pupala

Ženy aj muži, zvieratá – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všetky práva vyhradené.

Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

ženy aj muži, zvieratá

RICHARD PUPALA

**ženy
aj muži,
zvieratá**

Ljndeni

Text © Richard Pupala, 2020

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2020

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať s cieľom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-1945-2

ISBN e-knihy 978-80-566-2026-7

ISBN e-knihy 978-80-566-2027-4

ISBN e-knihy 978-80-566-2028-1

Noc s korytnačkou

V školskom klube si spravila úlohy. Ticho sedela v lavici a čakala, kým bude môcť odísť domov, a vychovávateľka chcela vedieť, prečo sa nehrá s ostatnými alebo si aspoň nekreslí; kreslí predsa rada. Dorotka neodpovedala. Stuhla v šiji a sklopila pohľad. Nemohla prezradiť, prečo nekreslí.

Na ceste zo školy ju dobehol Tomy a celý zadýchaný jej ukázal jazvy, ktoré si spravil červenou fixkou, na zápästiach a jednu veľkú cez brucho; vyhrnul si tričko a zachytil ho zubami, aby si mohla jazvu lepšie obzrieť. Sálalo z neho teplo. Býval v susednom vchode a ešte chvíľu kráčali spolu, no pri potravinách sa musela zastaviť.

Tomy sa otočil a videl, ako si k nohám zložila tašku; a od tej chvíle už nepovedala ani slovo. Zniesla posmešky aj pár štuchancov, kým ho neomrzelo dobiedať. Zblízka jej ústami prdol do tváre a zmizol za rohom.

Zdvihla tašku a vykročila k škôlke.

Odhodlanie, s ktorým ráno odišla z domu a nosila ho celý deň ako studené tajomstvo v dlani, ju každým krokom opúšťalo a keď došla k stromu pri plote, nezostalo z neho skoro nič. Bezradne postávala a ľutovala, že Tomymu neprezradila, čo má v pláne. Mohol jej pomôcť. Mohol namiesto nej preliezť plot, dávala by pozor. Vysvetlila by mu, ako sa dostane na zadný dvor, poza kríky, aby ho nikto nevidel, a kde nájde drevenú ohrádku so Želmírou.

Musela si dodať odvahy. Myslela na Filipa. Počkala, kým okolo prejde pani so psom, chytila sa plotu, zdvihla ľavú nohu a zaprela ju do kmeňa.

Odomkla a vošla do ticha. Nikto nebol doma. Maminka, Filip ani ocko. Nazrela do každej miestnosti.

V detskej izbe si kľakla na koberec. Otvorila tašku a opatrne, s obavou z nej vybrala korytnačku; našťastie zalezenú v pancieri.

Bola to suchozemská korytnačka. Pani riaditeľka ju prišla ukázať aj do veľkej skupiny, kam Dorotka ešte vlni chodila, a oznámila im, že sa o ňu budú všetci spoločne starať. Zimu prespala v teráriu. Keď sa oteplilo a ožila a mohla zostať vonku aj cez noc, chodili za ňou deti na zadný dvor. Ložila v ohrádke a pomaly, dôkladne prežúvala šalát a ovocie, ktoré jej nosili z olovrantu. Do-

rotke sa nepáčila. Mala šupinaté nohy s pazúrmí a vráskavý krk. V tvári jej pripomínala starú ženu.

Filip bol zo Želmíry nadšený. Tvrdil, že zo všetkých detí ju má najradšej on, a teraz, keď do škôlky nemohol chodiť, spomínal ju ešte častejšie.

Rozprával o nej zo sna.

Musela mu ju nakresliť. Ocko zavesil obrázok Filipovi nad posteľ. A teraz bola Želmíra tu, u nich v izbe. Ako vzorovaný kameň pri školskej taške, ktorý môže hocikedy vystrčiť nohy a ošklivú hlavu.

Dorotka na ňu hľadela a na okamih akoby prestala existovať; chcelo sa jej spať a cez steny k nej doliehala hudba, tiché tóny od susedov.

Obrázok nedostal Filip zadarmo; musel sa s ňou hrať na dievča. Na hlavu mu natiahla pančucháče ako dlhé vlasy, ktoré sa dajú zapliesť. Nepáčilo sa mu to; a o to viac sa to páčilo jej. Nesmela sa s ním škriepiť, mala zakázané trápiť ho, a tak ho aspoň bozkávala, zovretého pevne v náručí, až lapal po dychu.

Kolenačky pritiahla tašku k skrinke, aby sa pobalila na zajtra do školy. Musela si dávať pozor, aby si nepomýlila dni v rozvrhu, nalepenom na vnútornej strane dvierok. Nemohla nájsť pracovný zošit z angličtiny; v skrinke mala neporiadok a maminka sa vyhrážala, že jej ju vyháďže. A zrazu bol doma ocko, zavolať na ňu z predsieň. Schmatla korytnačku a zavrela ju do skrinky.

Ocko sa na ňu krátko usmial, ale bol vážny. Zdvihol ju do náručia a povedal, že Filipa odviezla do nemocnice sanitka. A maminka je s ním.

„Filip zomrie?“

„Nie.“

Ockov pohľad vyletel od večere. „Prečo by mal zomrieť?“ Hľadel na dcéru a krútil hlavou, aby to slovo nad stolom rozptýlil.

„Bude v poriadku, neboj...“

Nedojedol ani jeden z nich. Ocko vysypal zvyšky do smetného koša a tanieri uložil do drezu. Z chladničky vytiahol fľašu vermútu, z mrazničky vrečko s ľadom. Tmavá červeň, ktorou zalial kocky ľadu v pohári, pripadala Dorotke krásna; páčil sa jej aj cinkavý zvuk ľadu.

Fľašu nechal na linke.

„Ja som ho nakreslila...“

Hľadela na zložitý ornament na vinete.

Ocko sa napil a ľad zacinkal. „Pár dní si ho tam možno nechajú, spravia mu nové vyšetrenia...“ Pozrel na Dorotku. „A čo si nakreslila?“

Najradšej by sa v ornamente stratila.

„Že zomrel,“ povedala potichu a pozrela na ocka.

Pohár s vermútom zastal vo vzduchu.

„Nakreslila som taký obrázok, včera, a maminka sa hnevala...“

Ockova zamračená tvár sa vyjasnila spomienkou. „Ach, áno, ja som ten obrázok videl. Maminka mi ho ukázala. Prečo si to kreslila?“

„Ja som nechcela...“

„Dobre, zlatko. Ale už také veci nekresli, áno?“

Prikývla a ocko sa otočil, pretože mu zvonil telefón. Prešiel s ním do obývačky a Dorotka ho nasledovala. Videla, ako počúva, s rukou zaborenou do vlasov, a keď sa otočil a zbadal ju, telefón jej podal.

„Ahoj, miláčik...“

Akoby sa dlho nevideli; tak jej znel maminkin hlas. Dozvedela sa, že Filip spí a zajtra ráno ho budú operovať. Dnes v noci zostane v nemocnici maminka s ním.

„Drž nám palčky, dobre?“

Stisla päšť, z celej sily. Vrátila telefón, stisla druhú päšť a ocko odišiel telefonovať do kuchyne.

Päste stískala v priebehu celého večera, aj pri telke, stále oblečená vo veciach zo školy. Pozorovala ocka, ako si prstom mieša ľad vo vermúte. Vždy keď dopil, vstal a odišiel do kuchyne a keď sa vrátil, videla, že má naliate zase o čosi viac. Všimla si jeho pery, mal ich vlhké a lesklé. A spoznala, že aj keď hľadá na telku, program nesleduje.

Sama sa rozhodla, že pôjde spať.

„Úlohy máš spravené?“

Prezliekla sa do pyžama. Zuby si neumyla, len si pod tečúcou vodou chvíľu namáčala prsty. Ocko ju zakryl

paplónom a pobožkal; ovanula ju vôňa vermútu. Bola lákavá ako jeho krásna farba.

„Necháš mi otvorené, trošku?“

„Pravdaže. Dobrú noc.“

A zhasol svetlo.

Pred tým, ako zaspala, si zaumienila, že keď vyrastie a bude mať dlhé, bohaté vlasy, bude piť červený vermút a v pohári jej budú cinkať kocky ľadu.

Ocko bol v izbe.

Precitla do tmy. Na Filipovej posteli zbadala temný obrys. Chcela niečo povedať, aby zahнала strach, a aj ocko sa vystrel, akoby niečo začul. Spomenula si na korytnačku, celá stuhla a tvár zaborila do vankúša.

Zdalo sa jej, že tak leží veľmi, veľmi dlho, sotva dýchala; vyčerpalo ju to. Keď zase otvorila oči, videla, že si ocko ľahol.

„Ja som to chcela,“ vyslovila a počula, ako sa zhlboka nadýchol. „Chcela som ho tak nakresliť.“

Ocko nič nehovoril a podľa toho, ako dýchal, spoznala, že spí.

Zavrela oči, ale dlho nemohla zaspať, videla korytnačku. Ložila s vystrčenou hlavou po zošitoch a učebniciach a pustila sa do stránok ako do šalátu z olovran-tu, a nebola to ani tak korytnačka ako striga, uväznená v skrinke, bez nosa. A keď sa znova vynorila, s ozve-

nou cinknutia v ušiach, dvere boli pootvorené na dlhý pás svetla a Filipova posteľ prázdna. Z bytu k nej doľahol čudný zvuk; znel ako smiech, aj keď vedela, že to smiech nie je. A opäť klesla do prázdnoty a noc sa rozpínala a zmršťovala, najdlhšia noc v Dorotkinom živote, a po zošitoch lozila korytnačka a už tam bude navždy, v jej hlave. Vôňa vermútu. Bratova smrť. Korytnačka v skrinke.

Soňa a deti

Mala chuť natiahnuť ruku, dotknúť sa Matejovej peknej tváre; potvrdila si prvotný dojem zo stretnutia po dlhšom čase: áno, pribral a po tom všetkom, čím si prešli, spolu aj každý sám, sa usmieval bez výčítiek, keď jej pozornosť upútal detský plač.

Dievčatko sa zdvihlo zo zeme; mohlo mať štyri roky, a nik mu nešiel na pomoc. Soňa sledovala, ako sa nariekajúc brodí štrkom, ktorým bola vysypaná terasa pivovaru plná hostí, pomedzi stoly až k trojici dospelých, dvom ženám a bradatému mužovi s ďalšími deťmi. Zarazila ju ľahostajnosť, s akou na dievčatko čakajú. Ani potom ho nikto nevzal do náruče, ako by to spravila ona; s plavou, žiaľom prepotenou hlávkou pod bradou.

„Tie šaty ti fakt pristanú,“ povedal Matej a Libor mu súhlasne priložil dlaň na šiju. „Aj mne sa moja žena páči.“

Hoci dotykom mužov nerozumela, upokojovali ju; ženy, ako ju naučili roky strávené v zborovni, sa dotýkajú skôr vecí, ktoré majú na sebe či so sebou, bež mužskej nenútenosti.

„Mám ich prvýkrát,“ povedala a Matej vyvrátil hlavu do koruny stromu. „Niečo na mňa kvaplo.“

„To sa ti zdá,“ namietol Libor. „Na dnes nič nehlásili.“ A so šibalským úsmevom mrkol na manželku: „Možno ťa okakal vták.“

Ten úsmev jej vždy spoľahlivo stiahol vnútornosti.

Lahké svetlozelené šaty s jemným kvetinovým vzorom si vybrala zo vzdoru k diktátu tmavej; a napokon si museli na tento deň počkať v skrini viac než rok. Mali krátke rukávy a už keď ich kupovala, svrbeli ju predlaktia. Vyrážky, drobné červené bodky, si všimla na nohách. A rýchlo sa šírili, na ruky, boky aj chrbát. Škrabaním im pomáhala. Lekárka, prekvapivo stará, a ako hneď zistila, aj poriadne otrávená osoba, vyťukávajúca anamnézu dvoma prstami do písacieho stroja, bez dlhšieho skúmania skonštatovala, že ju postihla žihľavka v chronickom štádiu. Medzi ženami v jej veku je to bežné ochorenie. Súvisí s imunitným systémom a u nej sa zrejme prejavilo zo stresu. Keď Soňa povedala, že sa jej pri autonehode zabila dcéra, vzhliadla; až touto informáciou si vyslúžila lekárkinu plnú pozornosť. Zapichla do nej zrak, pričom si mädlila dlane, posiate pečťovými škvrnami.

A vzápätí jej záujem pohasol. Vrátila sa k stroju, ktorým zrejme vzdorovala súčasnosti.

Slovo stres prišlo Soni úbohé, ničotné. Toho, čo prežívala, sa ani nedotklo.

Rozškriabala sa do krvi. Nutkanie nedokázala ovládnuť, nechťami si brázdila kožu aj v spánku. Prestala vychádzať z domu. Koža, pokrytá chrastami, akoby ju svrbela zvnútra. Keby to bolo možné, strhne si ju z kostí ako šupku. Celé dni strávila na gauči pod dekou. Život sa sústredil do prstov, nepokojných a plných zlosti. Libor jej strihal nechty. Trpezlivo si k nej sadal, ohľadu plný k neznesiteľnosti, tlmene sa jej prihováral, a nezvládol to len raz. Vybuchol a s plačom sa vyhrážal, že jej na ruky prílepí palčičky. Zabrali až silné kortikoidné krémy. A čas.

Matej im pomáhal, ako vedel. Bol to jeho nápad, aby vzali na chatičku v deň výročia smrti urnu s popolom. Soni to napadlo tiež, ale Matej to vyslovil za ňu. Víkend strávili spomienkami pri víne a vyplavovaním žiaľu. V nedeľu bolo všetkým trom jasné, že sa vrátia aj o rok. Sľúbili si to; a sľúbili to Zuzanke.

„Tuším si mal pravdu, chlapec,“ povedal Libor a dopil pivo. „Nebol to vták.“

A vzápätí zacítila kvapky aj Soňa. Ešte chvíľu sedeli. Libor, ktorý strate dcéry vzdoroval úporným optimizmom, trval na tom, že pršať nebude, a ak, pôjde len

o krátku prehánku. Bola by škoda prísť o dobré miesto pod stromom. Zamával na čašníka, objednal ďalšie kolo pšeničného piva a mračná sa pretrhli.

Dovnútra vbehli zmoknutí. Čašník im priniesol objednávku do banketky, ktorú otvorili, aby sa do podniku vmestilo čo najviac hostí z terasy; nevelká miestnosť sa rýchlo naplnila pohybom a vravou.

Libor si postrapatil vlhké vlasy. „Aspoň sme sa trochu osviežili, nie?“ Soni sa šaty lepili na kožu a myklo ju, keď z reproduktora pri jej hlave bez varovania vybuchla hudba.

Chcela navrhnúť, aby si presadli, keď do miestnosti s krikom vtrhli deti ako predvoj trojice dospelých a obsadili posledné voľné miesta pri vedľajšom stole. Dievčatko, ktoré spadlo, sa dožadovalo jahodového džúsika a pišťalo ako pokazený strojček, kým mu žena silnejšej postavy s neupravenými vlasmi ledabolo stiahnutými štipcom zdanlivo pokojne, s dôrazom na každom slove nevysvetlila, že to zopakuje ešte raz a nebude džúsik ani hranolčeky, a vzala bradatému mužovi z rúk batola, ktoré sa na ňu driapalo s nespokojným hučaním. Také veľké batola Soňa ešte nevidela.

K skupinke patrili aj dvaja chlapci. Menšiemu, asi vo veku dievčatka, vytiahla tepláčky druhá zo žien, štíhla, s krátkym účesom. Soňu na nej zaujali potetované predlaktia; takto nejako si predstavovala lesbu. Najstaršiemu

dieťaťu, chlapcovi, ktorý už mohol chodiť do školy, podal bradatý muž, evidentne jeho otec, mobil.

„Deliť sa s malými, jasné?“

Chlapec sklonil hlavu k displeju a otec ho schmatol za ruku.

„Vnímaš ma, Artur?“

„Dobre.“

Muž uvoľnil zovretie a Artur, prenasledovaný malými, náhle zmenil smer a len tak-tak, že sa nezrazil s čašníkom.

„Gratulujem, chlapci! Počula si?“

Soňa pozrela na Libora.

„Dostal to miesto v ústave,“ a drcol pästou Matejovi do pleca.

„No super,“ povedala Soňa. „Kedy nastupuješ?“

Zazdalo sa jej, že povedal na budúci mesiac, slová zanikali vo vresku detí, ktoré prebehli okolo. Menší chlapec vrazil Soni do stoličky, stratil rovnováhu, ale nespadol; na stôl, tesne vedľa pohára s pivom, plesla bacuľatá dlaň.

„To treba osláviť, a poriadne!“ Libor pozrel na Mateja a potom na manželku, s výzvou v obočí, ktoré dvakrát poskočilo. „Bublinky, bublinky...“

Matej prikývol, no Soni neušlo krátke zaváhanie.

Libor zastavil čašníka. „Prineste nám, prosím, fľašu sektu.“

„Šampanské?“

„Keď tomu tak hovoríte...“ a žmurkol na Mateja.

„Tri poháre,“ uistil sa čašník.

„Nemohli by ste stíšiť hudbu?“ spýtala sa Soňa. „Je tu príšerný hluk.“

„Je mi ľúto,“ povedal čašník a na odchode sa šikovne vyhol deťom.

„Artur!“ skríkla silnejšia mamička do zadného rohu miestnosti, kde sa deti naťahovali o mobil. Odklášala hlavu od batolaťa, ktoré sa rozhodlo, že ju pripraví o štippec. Mala sýty, vytrénovaný hlas a nerušilo ju, že sa k nej hostia otáčajú. „Dones to sem!“

Artur strategicky prepustil mobil menšiemu chlapcovi. Dievčatko, nespokojné s jeho voľbou, pichlo chlapcovi prstom do ucha.

„Nepočujem vlastné slovo,“ povedala Soňa a zachytila pohľad bradatého otecka.

„Budeme hovoriť hlasnejšie,“ vyhlásil Libor.

„Musím vám niečo povedať.“

„Ďalšia novinka, chlape?“

Matej sa nahol ponad stôl a tentoraz Soňa rozumela každému slovu. Na chatičku s nimi tento rok nepôjde.

Vyzeral zničený. „Celý august som na stáži v Manchestri, ústav spolupracuje s univerzitou,“ vysvetľoval a obracal sa striedavo na Soňu a Libora. „A druhý víkend nám robia program kdesi v Škótsku.“ Libor sa chytil po-